

LXXX
1723 56
DISSERTATIO IVRIDICA
DE
ACTIONIBVS MANDATIS

QVAM
INCLVTI IVRECONSVLTVRVM ORDINIS INDVLTIV
IN FRIDERICIANA
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTVNT

174
PRAESES
IO. DANIEL GRVBER
PHIL. ET J. V. D.

ET
RESPONDENS
IO. SAMVEL FRIDERICVS BOEHMER
HALENSIS, IVRIS STVDIOS.

A. D. XVI. APRIL. CL^o IS CCXXIII.

H. L. Q. C.

HALAE MAGDEBVRGICAE
AERE IOAN. GRVNERI, ACAD. TYPOGR.

4

xxx

DISSERTATIO IURIDICA
DE
ACTIONIBUS MANDATIS

IN REBUS
IN REBUS
IN REBUS

FRANCOFURTI
A. D. 1771

IOHANNES SAMUEL BOHMNER
HALLENSIS IURISCONSULTUS

A. D. VII. APRIL. MDCCCLXXI.

HALLAE MAGISTRUS

Q. D. B. V.
DISSERTATIO IVRIDICA
DE
ACTIONIBVS MANDATIS.

§. I.
rdum adgredior certamen, com Praesentis
mentaturus argumentum, omnium argumenti
iudicio, admodum perplexum, sac ambigua &
tanto grauioribus dubiis inuolutum, perplexa di-
quanto minus veterem consuetudi- ceptario.
nem fori & pristinum morem iudi-
ciorum, in republica Romana vigen-
tem, ex quo multum lucis adfulgere posset, perspectum
adhuc habemus atque exploratum. Modum *cedendi* & *man-*
dandi actiones intelligo, in quo veteres Iureconsulti in-
gentes fluctus mouerunt, eoque iuris interpretibus infini-
tarum licium ferendarum occasionem dederunt. Cuius rei
A am-

amplissimum testimonium perhibent, qui iusta volumina de *Cessione Actionum* conscripserunt, veluti IOANNES SANDIVS, CHRISTIANVS LENZIUS, ALFONSVS DE OLEA, BRVNNEMANNVS, alique, cum LAVTERBACHIO in *diff. de Procuratore in rem suam*. Equidem mihi iam non est propositum, singulas in hac doctrina excitatas controuersias enarrare ac sub incudem vocare; quod ingentis opus voluminis posceret, huiusque modum excederet scriptiois. Id solum impraesentiarum agere animus est, idque exquirere, vtrum *cessio actionum* olim necessario per *mandatum* fieri debuerit, an vero *cedere & mandare actiones* fuerint *distincti* in alterum *actiones transferendi modi*? in quam posteriore sententiam procliuior sum. Quod vt ordine atque distincte explicem, ad haec capita in primis stilum aduertam. I. Exhibebo communem doctorum sententiam. II. Demonstrabo, *cessionem actionum factam* fuisse sine mandato. III. Ostendam, deficiente *cessione*, *actiones simpliciter* fuisse *mandatas*, solo interueniente consensu contrahentium: denique IV. D. Pium ex aequitate hanc doctrinam emendasse, vtilisque *actiones*, proprio nomine exercendas, indulgisse, ita, vt nec *mandatum* amplius, nec *cessio* desideraretur, sufficeretque de voluntate contrahentium constare.

§. II.

Mandatarum actionum exercitium ostenditur.

Mandatarum Actionum, quibus is, in quem actio transferenda fuit, *procurator in rem suam* constituebatur, frequentissima in iure fit mentio. Namque in l. 2. §. f. *famil. hercis.* dicitur; *vt alter alteri mandat actiones, procuratoremque eum in rem suam faciat.* Et l. 4. C. de *procurat.* deciditur, *aliena negotia per mulieres non aliter agi posse, nisi in rem suam & proprium lucrum mandatae sint eis*

eis actiones. Ratio huius decisionis traditur *l. 9. C. de procurat. videlicet, eum, qui honesta & verecunda praecedente causa mandatas sibi actiones exercuerit, non posse dici alieno negotio fungi.* Praeterea *mandatarum actionum* aliquoties iniicitur mentio *l. 76. de solut. & in l. 5. C. de heredit. vel action. vendit.* emtori hereditatis permittitur *actionibus mandatis uti.* Denique aliis innumeris legibus *actionum mandatarum* exercitium frequentissimum indicatur, veluti *l. fin. C. quand. fisc. vel priu. debit l. 18. C. de legat. l. 53. de pecul. l. 2. C. de contrar. indic. tut. l. 3. C. de nouat. l. 3. C. de heredit. vel action. vendit. l. 1. §. 13. de tut. & ration. distraib. l. 1. C. de O. & A. l. 20 de procurat. l. fin. de transact. l. 2. C. si cert. pet. l. 21. C. de fideiussor. l. 41. §. 1. D. eod. l. 2. §. 3. D. de heredit. vel action. vendit l. 24. §. 2. de pignorat. action. l. 25. de administr. & pericul. tutor. l. 2. C. de donat. l. 23. pro soc. l. 37. §. 1. ad SCtum Trebell. l. 14. pr. de furt. l. 34. pr. de legat. 3. l. 32. §. 5. de donat. inter vir. & vxor. l. 8. §. 5. mandat. &c.*

§. III.

Sunt autem stilo iureconsultorum actiones *mandatae*, Mandatae quae *alieno nomine* exercentur, non tamen ultimo in man- actiones dantis utilitatem, sed in proprium lucrum atque emolu quid sunt? mentum. Quemadmodum igitur generatim quodlibet mandatam mandantis ac mandarii consensu perficitur *l. 2. pr. mandat. & a mandario sponte suscipiendum est l. 22. §. 2. mandat. §. 11. l. eod.* ita quoque actionum mandatam mutuo consensu perficitur, ut ex parte mandatis *manda. vi* dicantur, & ex parte mandatarii *suscipi* actiones. Sic enim rationes subducit V L P I A N V S in *l. 24. §. 2. de pignorat. action.* vbi disquirat, si creditor pignus plus vendidit, quam debitum erat, nondum autem pignus ab emtore exegit, vtrum debitor expectare debeat, quoad emtor

foluat, an vero creditor debitori *actiones* aduersus emto-
rem *mandare*, easque debitor *suscipere* teneatur? Nimi-
um veteris iuris haec doctrina & forensis haec sententia
fuit, neminem actionem alienam mouere posse, atque in
iudicium deducere, nisi haec ei *cessa* vel *mandata* fuisset.
Quae autem fuerit natura huius cessionis, huiusque man-
dati, & quomodo rite ac legitime peragi perficique con-
sueuerit, id vero est, quod articulatus disquirendum at-
que commonstrandum nobis sumimus.

§. IV.

Vulgo ces-
sionem non
sine manda-
to fieri po-
tuisse sta-
tuunt:

Communem interpretum sententiam proponit, su-
amque facit LAVTERBACHIVS *de procurat. in rem suam*
§. 7. ubi docet, cessionem actionum non potuisse fieri, nisi
interueniente actionum mandato. *Quamuis*, inquit, *ces-*
sio ab *Vlpiano in fragm. tit. 19. §. 8. inter modos dominium*
acquirendi referatur, & dominus, qui ex iusta causa alteri
actiones suas cedit, hoc ipsum eo animo faciat, ut omne ius
suum, omnemque eius utilitatem in accipientem transferat
h. venditor. 23. D. de Act. vel hered. vend. attamen quum ea
sit obligationum & actionum natura, ut a persona primi ac-
quirentis in totum auelli nequeant, ea propter per hanc actio-
num cessionem non ipsam cedentis ius, & non actio ipsa in
cessionarium transfertur, sed tantum eius exercitium, ce-
dentis nomine peragendum. Vnde ipse cessionarius recte ahe-
na negotia administrare & procurator esse dicitur. Pergit
§. 9. & actionum cessionem nihil aliud esse ait, quam modum
quo per mandatum ex iusto titulo actiones, quatenus possunt,
in alium transferuntur. Vnde porro infert, nullum esse
inter cedere & mandare actiones statuendum discrimen,
fallique glossarum conditores, qui quandam hic effinxe-
rint sibi differentiam: in quo ipsi adstipulantur SANDIVS
de

de *Action. Cession. c. 1. §. 4.* & BRUNNEMANNVS de *Cession. Action. c. 1. §. 2.*

§. V.

Neque vero omni praesidio destituti videntur, qui hanc tuerentur sententiam, quandoquidem passim in legibus dicitur, per cessionem actionum cessionarium constitui *procuratorem in rem suam*: quo posito, *mandatum exitur iuuari* variis LL. sine quo *procurator* ne mente quidem concipi potest. Huius rei argumentum offerre se videtur *l. 8. C. mandat* his conceptum verbis; *si mihi hac actione cedas, ut procuratorem me in rem meam facias*. Nec huius doctrinae vestigia obscura sunt in *Digestis*. Nam *l. 24. pr. de minor. PAVLVS*, de minore alterius negotiorum gestore agens, hoc modo decidit: *compellendus est sic ei (domino) cedere auxilium in integrum restitutionis, ut procuratorem eum in rem suam faciat*. Assentitur *PAVLO VLPIANVS* in *l. 3. §. 5. de in rem vers. si non putat, sibi expedire, nomen debitoris habere, cedat creditori actionibus, procuratoremque eum faciat*. Et in *l. 8. in f. mandat*, repetit ferme eadem verba, confirmatque, per cessionem actionum cessionarium constitui procuratorem in rem suam. Idem sentire videtur *MODESTINVS* in *l. 76. de solut.* vbi *cedendi & mandandi* vocabulo promiscue usus, haud obscure inquit, nullam hic statuendam esse differentiam. Nonnumquam etiam *ICTI* cessionis mentione prorsus abstergent, ac tantum de mandatis actionibus loquuntur, ita tamen, ut *mandatum actionum* sic circumscriptibant, ut facile appareat, veram ea adpellatione cessionem intelligi. Hoc sensu plerique interpretes accipiunt *l. 2. in f. famul. hercisc.* vbi *VLPIANVS* ostendit, qua ratione etiam nomina in diuisionem venire possint, nimirum non alia, quam *ut alter alteri mandet actiones, procuratoremque eum in rem suam faciat*.

Sic quoque Imperator in *l. 1. in f. C. de magistrat. conueniend.* omnem differentiam sustulisse videtur, his verbis: *mandatis tibi ab eis actionibus aduersus fideiussores, quos acceperant, consistere potes, licet vtilem actionem sine cessione habeas.* Quibus addit SANDIUS *cit. loc. §. 6.* speciosum argumentum, videlicet, in *l. ult. & penult. C. mandat.* cessarum actionum naturam propterea fuisse excusam, quod in omni cessione mandatum necessario interueniat: sin secus, alieno plane loco haec doctrina fuisset adducta & pertractata.

§. VI.

Verior sententia aliorum, cessionem fieri potuisse sine mandato.

Non defuere tamen, qui, re curatius pensitata, actiones cessas a mandatis distinguendas esse non sine ratione censuerunt, velut ALFONSUS DE OLEA *de cessione iurium Tit. 1. Qu. 2. n. 28. seqq.* LENZIUS *de nominibus & actionibus cessis cap. 4. Membr. 7.* ANTON. FABER *Lib. 12. coniectur. c. 6.* Immo etiam ex veteranis ACCURSIVS & BARTOLVS in *l. 1. C. de O & A.* discrimen quoddam, licet parum adaequatum & perspicuum, constituerunt, in caeteris ad abditioem iurisprudentiam pertinentibus doctrinis caecutientes. Plures tamen iuris interpretes nullam differentiam inter hos duos modos actiones transferendi agnouerunt, non alia de causa, quam quod veterem cessionis ritum, indolem, ordinem & naturam non solerter indagerunt, sed hoc negotium ex habitu praesentis temporis mensi sunt. Nemo enim est, qui nesciat, hodie omnes actionum cessiones sola voluntate perfici, animumque cedendi ut plurimum scripto declarari, id quod iam olim Anastasii temporibus vsitatum fuisse innuit *l. pen. C. mandat.* qua cessionis instrumentum memoratur: ut verisimile sit, antiquae cessionis ritum iam tum exoleuisse. Longe dispar fuit facies iurisprudentiae antiquioris, vbi cessio pe-

peculiaribus stipata fuit ritibus, ad quos procul dubio oculos intendunt ICI, quum de cessionibus commentantur. Quod vt planum fiat atque expeditum, ex vltimo iuris prudentiae aeuo veram & genuinam antiquae cessionis rationem eruere iquat & in conspectum dare.

§. VII.

Ac primum quidem, neminem fugere arbitror, modos acquirendi ciuiles antiquitus tres potissimum memorari, *vsucapionem, mancipationem, & in iure cessionem*, quibus dominium vel ius Quiritarium transferri consuevit ab altero in alterum. *Mancipatione* latius patuit *cessio in iure*, qua etiam res incorporales seorsim in alium transferri potuerunt, obseruante SCHULTINGIO in *Iurisprud. Anteiustini* pag. 623. Immo etiam in rebus nec *mancipi* locum habuit *cessio*, quum *mancipatio* esset tantum *rerum mancipi*. Ritum vero & solennia cessionis in iure describit BOETIVS ad Topic Ciceron. *Ceterae res, quae sui iuris erant, nec mancipi vocabantur: eadem vero in iure etiam cedebantur. Cessio vero fiebat tali modo: Apud Magistratum populi Romani, vt apud Praetorem vel Praesidem, is, cui in iure res ceditur, rem tenens ita vindicat: hunc ego hominem ex iure Quiritium meum esse aio. Deinde postquam vindicauerit, Praetor interrogat eum, qui cedit, an contra vindicet? quo negante aut tacente, tunc ei, qui vindicauerit, eam rem addicit, idque legis actio vocabatur.* Eundem ritum VLPIANVS quoque Tit. 19 *fragm. §. 9. seq.* exhibet, docetque, nec suo tempore eum exoleuisse. *In iure cessio, inquit communis quoque alienatio est & mancipi rerum & nec mancipi; quae fit per tres personas, in iure cedentes, vindicantes, addicentes. In iure cedit dominus: vindicat is, cui ceditur; addicit Praetor.*

§. VIII.

§. VIII.

& incorpo-
rales.

Locum habuit haec cessio etiam in rebus incorpora-
libus, ut dictum, §. VII. quamvis haec proprie manu ten-
neri non possent, quod tamen in cessionis ritu requirere
vidimus BOETIVM. Testis est VLPIANVS, qui *l. c. §. II.*
Et in iure cedi, ait, etiam res incorporales possunt, veluti
ususfructus Et hereditas Et tutela legitima, Et libertas.
Vsusfructus cessi fit mentio in *l. 66. de iur dot.* immo haec
cessio inter modos amittendi ususfructum refertur §. 3. *I.*
de Vusufr. quia, cessione ususfructus domino facta, ususfru-
ctus consolidatur cum proprietate, quod planius exponit
PAVLVS *libr. 3. sent. Tit. 6. §. 32.* ubi ait: *In iure cessione*
amittitur ususfructus, quoties domino proprietatis eum fru-
ctuaris in iure cesserit. Libertatem quoque dominus ce-
debat, vindicabat seruus, addicebat Praetor; quo ipso do-
minus proprietatem in seruo amittebat. Similem in mo-
dum nomina quoque & actiones cedebantur, & ita in
alium transferebantur, quod infinitae leges docent, quip-
pe rebus incorporalibus annumeratae. Ignorabant nimirum
ista tempora subtiliorem recentiorum philosophiam, qua nomina
& actiones creditorum ossibus sic inhaerere statuuntur,
ut separari ab eis non magis possint, quam anima a corpore. (*) Quin potius periuasum habuere veteres

ICti

(*) Falluntur, qui tritam istam formulam legibus nostris in-
culcari aut praescribi sibi vel aliis persuadere conantur, quum nu-
spiam eius in iure occurrat vestigium. Originem ea debet glosso-
graphis, qui eam ad palliandam confusionem inter cessas & man-
datas actiones adinuenerunt. Cuius rei testis est MORNACIUS
ad *l. 1. C. de O. Et A.* Notanda est, inquit, glossa, quae concludit,
nullam esse differentiam inter cessas actiones & mandatas quoad ce-
dentem & mandantem, quia videlicet remaneant semper penes cedentem
directae. In quibus directis subtilitas iuris ea est, ut quacunque

74

ICri Romani, iura *personalissima*, quae nequidem in heredes transire solent, in iure cedi & alterum plane transferri potuisse, quod modo in usufructu, tutela & libertate vidimus. Maior sane in usufructu & tutela dubitandi ratio fuit, quam in nominibus. Nam horum ius in commercio fuit, cum morte non exspiravit, sed ad heredes transit. Quid ergo impedit, quo minus in iure cessione plene & plane alienari potuerint?

§. IX.

Quum itaque cessio in iure, qua praetor alteri alterius rem vel ius addicebat, solennis alienandi & acquirendi ^{quo facto ius omne cedentis exstinctum est.} modus esset, ius cedentis sane omne exspiravit, quippe translatum legitime in cessionarium; prout in usufructu Iuculenter ostensum est. In nominibus autem & actionibus cassis aliud obtinuisse, tam est improbabile, ut pugnantia loqui & sentire videantur, qui contendunt, *actiones in iure fuisse cessas, & tamen mansisse penes cedentem.* Quod qui statuunt, decepti videntur a glossographis, antiquitatum iuris ignaris. Figmentum enim est in cerebro Accursii natum, actiones intimis creditorum ossibus ac medullis sic inhaesisse, ut nulla ratione ab iis auelli possint, quum tamen vendi, permurari aliisque legitimis titulis ac modis

ratione numquam cedantur. Immo, ait ACCURSIVS, ita effibus inhaerent eius, cui semel quaesitae sunt, ut separari ab eo non magis possint, quam anima a corpore; tribus locis istud, nempe ad l. 3. pro soc. ad l. quis ergo de pecul. & ad l. 1. C. per quas personas. Pergit MORNACIVS ibid. nostro iudiciorum more vilescit proflus vana illa subtilitas, cessa enim actione pure & simpliciter, ita ut cedens nihil penes se recipiat, seu reseruet, ut loquimur; quorsum nihilominus imaginariae actiones quaedam directae penes cedentem? Veritas, inquit, actionum transit; sed ipsa magistra, ordinaria, directa, principalis actio non Egregium certe somnium! &c.

modis acquiri, transferri ac alienari queant. Videlicet iura quaeuis sunt qualitates rerum vel personarum, & ubique subiectum desiderant, cui inhaerent, sic vt sine tali subiecto concipi nequeant. Si autem ista inhaesio impediret, quo minus iura in alium transferri possent; omne commercium hominum inter homines inane foret, nec cessio modus alienandi dici posset. Neque me ferit, quod obiici posset, in cessione rerum corporatum res ipsas coram ac naturaliter tradi ac in alterum transferri, eoque facilius alienationem fieri; id vero neuiquam in cessione nominum & actionum contingere. Nam cessio in iure, siue corporalium sit, siue rerum incorporalium, ius cedentis plane sustulit & extinxit, habuitque locum olim etiam in tutela, licet haec personae inhaereret, nec in eius cessione res quaedam corporalis simul transferretur in alium.

§. X.

quod pluri-
bus proba-
tur.

Quibus rationibus motus assenerare non dubito, facta solenni nominum vel actionum cessione, ius cedentis fuisse extinctum; neque directas actiones penes cedentem mansisse; multo minus necessum fuisse, vt post cessionem actiones alteri mandarentur. Namque hoc pacto per cessionem nihil iuris in alterum fuisset translatum, idque duntaxat effecisset cessio, vt alteri actiones iam deberent mandari; ipsae tamen penes cedentem & mandantem perpetuo manerent: quod naturae cessionis e diametro repugnat. Atque hoc ipsum indicare viderur HERMOGENIANVS in l. 23. de hered. vel action. vend. *Venditor actionis, quam aduersus rem principalem habet, omne ius, quod ex ea caussa ei competit, tam aduersus ipsum rem, quam aduersus intercessores huius debiti, cedere debet. Quid enim est omne ius suum cedere aliud, quam ius suum*

suum a sese amouere, abdicare, praescindere, exuere, deponere, atque in alterum transferre. Similiter in *l. u. C. de fideiuss.* non obscure haec sententia confirmatur his verbis: *Potuisti sane, quum fisco solueres, desiderare, ut ius pignoris, quod fiscus habuit, in te transferretur, & si hoc ita factum, cessis actionibus ita uti poteris.* Quid autem est *cessis actionibus uti* aliud, quam actiones ex iure cessio mouere nomine proprio. Etenim in hoc maxime *cessae* & simpliciter *mandatae* actiones distinctae fuisse videntur, quod *cessae proprio nomine*; *mandatae, nomine alterius* motae fuerit, tamquam a procuratore. Euentissimum huius rei argumentum ex iurisprudencia humaniore, quae D. Pii temporibus regnauit, haurire licet, qua noue constitutum, viles actiones, praeuio legitimo titulo, sine omni praecedente cessione proprio nomine posse institui, ut indicat *l. 1. in f. C. de magistr. conueniend.* quae actiones sine dubio propterea fuerunt dictae *viles*, quod ex sola aequitate contra ius strictum, quo cessio in iure solennis desiderabatur, proprio nomine poterant moueri. Quod igitur secundum ius strictum *cessione* olim peragendum fuerat, id postea, suadente aequitate, *sine cessione* receptum est, ut eo casu cessio fingeretur. Proinde sicuti emtor nominis ab hac *ficta cessione proprio nomine* experitur, ita multo magis, vera & solenni illa cessione facta, proprio nomine licem suscepit: quod in *actionibus mandatis* neutiquam licuit. Atque in hunc sensum interpretor *l. 2. C. de O. & A.* quae docet, duplici modo actiones venditas vel alio titulo acquisitas in alterum translatas fuisse, scilicet aut *cessione* interueniente, aut *mandato*. Verba legis sunt: *Nominibus in dotem datis, quamuis nec delegatio praecesserit, nec litis contestatio subsequuta sit, vilem tamen marito actionem, ad similitudinem eius, qui nomen emerit, dari oportere*

saepe rescriptum est. Si actiones simpliciter *mandatae* erant, per litis contestationem, qua procurator dominus litis fit, in actoris proprietatem venire dicebantur. Vbi vero interuenit *delegatio*, ipso iure exstinguebatur ius delegantis: quod etiam de *cessione* verum, quam Imperatores sub delegationis vocabulo comprehendisse videntur, quemadmodum *cessio* & *delegatio* reuera, si ductum rationis sequimur, non differunt: quod pluribus demonstratum dedit Illustr. GUNDLINGIVS in diff. quae inscribitur: *Larua procuratori in rem suam detracta §. 21. seq.* Vid. Gundlingiana Part. VI. n. 11.

§. XI.

Ob *cessio-*
nis solen-
nis difficiles
ambages.

Enimuero solennis ista *in iure cessio* non semper adhiberi poterat, nec summis carebat difficultatibus, ob strictam solennium obseruationem, quae ad unguem sequenda erat. Interim strictum ius & intemerata regula fuit, neminem ex contractu alterius *sine cessione* sibi acquirere actionem, vel agere posse. Nam nec dominus ex contractu procuratoris, nec exercitor ex contractu magistri aliter, quam *cessione* facta, agebat, licet nomine domini negotium gestum esset l. 38. §. 17. de V. O. l. 126. §. 2. eod. l. 1. C. per quas pers. HERTIVS de obligat mand. & mandat. intuitu tertii §. 2. quoniam contrahenti potius, quam domino, actio videbatur acquisita, ac proinde regulariter *cessione* opus erat, ut dominus agere posset. Quo tamen ipso non leuis remora rerum commercii & ciuilibus negotiis iniecta fuit.

§. XII.

Quando man-
dato trans-
ferri coe-
ptae actio-

Non fugit hoc humanioris iurisprudentiae praefides, qui propterea expeditiorem modum excogitauerunt, quo, remotis ambagibus & omni subtilitate susque deque habita, liceret agere ex contractu alterius, solo *mandato*,
etiam

etiam extrajudicialiter inito, interueniente. Mandaban- nes, sine vl-
tur scilicet simplices actiones ei, qui eas in lucrum suum la cessione.
motuere intendebat, vt procuratorio nomine agere vide-
retur, quod fuit vltimatiffimum. Nulla hic solennia; nul-
lae formulae; ambages nullae: sufficebat nuda & simpli-
citer declarata voluntas, vt alter procurator constitueretur.
Nec oggeri potest, vt quis *procurator in rem suam* fieret,
cessionem debuiffe praecedere. Quid enim? Annon praec-
edens titulus, veluti emti, dotis, in solum dationis &c.
sufficiens argumentum fuit, talem procuratorem pro-
prij lucri causa mouisse actionem, ex voluntate eius, qui
mandauerat actiones? Fingamus, Titium vendidisse nomen
suum Caio, eique mandasse actiones; Caium autem procu-
ratoris nomine egisse, vicisse & iudicatum exegisse; Titium
vero ex causa mandati repetere, quod Caius exegerat: an-
non Titius repellatur exceptione venditi nominis? Annon
Caius obicere posset, ex voluntate Titii se procuratorem
constitutum fuisse in rem suam? Vt constitueretur procura-
tor, sufficebat mandatum: vt vero mandato fungeretur in
rem suam, itidem ex voluntate mandantis praecedente iu-
sta causa, declarata, fieri poterat sine vlla cessione.

§. XIII.

Hic vero dissentiant plerique doctorum, quo quod ad-
rum dubiis est occurrendum. Et quidem horum antefi struitur ad-
gnanus LAVTERBACHIVS *diff. de procurat. in rem* uersus dis-
suam §. 9. contendit, procuratores in rem suam constitui per sentientes.
actionis cessionem, ex rationibus supra adductis: quibus
addit nouum hoc argumentum: *quod in rebus corporali-*
bus est datio, illud in actionibus cesso esse videtur. Sed haec
illatio plus probat, quam probare debebat, ac ipsius au-
ctoris sententiam destruit. Nam in rebus corporalibus
datio operatur translationem dominiis similisue iuris ple-
nariam,

nariam, ut accipiens suo iure ac proprio nomine postea rem possideat, ea utatur, ac de ea, tamquam sua, libere disponat. Iam vero si cessio idem operatur intuitu actionum, per eam actiones in ius & in proprietatem alterius plane transeunt, ut nullo amplius mandato sit opus, sed cessionarius utatur actionibus cessis & quidem directis. Pergit LAUTERBACHIVS *ibid.* *Ut itaque per actionum cessionem procurator in rem suam constituatur, omnino requiritur mandatum, quod est loco traditionis. Sicut enim rei venditae & donatae dominium sine traditione non transfertur l. 20. C. de pact. ita venditae aut donatae actionis procurator in rem suam non constituitur, nisi actio illa emtori aut donatori fuerit mandata.* Non satis haec cohaerere manifestum est. Quis enim adduci possit ad credendum, mandatum esse loco traditionis? quum potius *in iure cessio* sit instar *traditionis*? Si mandatum traditionis vicem subiret, cessio foret superflua & idem efficeret, quod traditio; quum tamen per tale mandatum *directae actiones* maneat penes mandantem. Admitto, non solo titulo transferri dominium, sed praeterea accedere debere *traditionem*. Concedo, nec nomen alteri acquiri solo titulo, sed cessionem in iure olim fuisse desideratam, qua facta demum *plene ac perfecte* nomen fuit acquisitum. Largior denique, neminem venditae vel donatae actionis procuratorem in rem suam constitui, nisi actio illa emtori vel donatori fuerit *mandata*. At vero hoc *mandatum* non fuit *cessio in iure*, neque, cessione facta, mandato amplius opus; quandequidem emtor vel donator *cessis actionibus* proprio nomine uti poterat.

§. XIV.

adhibita li- Illud tamen inficias ire non possum, tale *mandatum*
 mitatione, *cessioni* solenni, in iure peragendae, ICtorum solertia sur-
 ro.

rogatum fuisse, quod *virtualiter* cessionem quamdam in sensu vulgari tegeter, quia mandans, dum sine *cessione in iure* procuratorem in rem suam constituit, id omnino egit, vt in effectu omne commodum actionis transferret in procuratorem, & hic per indirectum *dominus actionis* redderetur. Quod varia legum effata confirmant, quae ad soluenda dubia, paullo ante obiecta, egregie, faciunt. Namque *l. 13. §. 1. de pact.* Ictus de effectu huius mandati differit hanc in modum; *si in rem suam datus sit procurator, loco domini habetur*, h. e. eius, cui in iure *cessa* erat actio, quamuis subtili iure, deficiente *cessione*, dominus non esset. Idem in *l. 25. de procurat. in f.* confirmatur: *plane si dicat, in rem suam se procuratorem datum, & hoc probauerit, non debet cavere PROPRIA LITE.* Hic actio mandata *propria* vocatur, ratione effectus, licet subtili iure videretur *ahena*, deficiente quippe *cessione*. Eodem collineat *l. 9. C. de procurat. NON potest dici, eum, qui honesta & verecunda praecedente causa MANDATAS sibi actiones exercuit, ALIENO negotio fungi*, quia in effectu huiusmodi actio *cessa* videretur. Et tamen in *l. f. C. quand. fise. vel priu. debet.* traditur, creditorem mandatis actionibus *ex persona sui debitoris* aduersus huius debitores experiri; quod vix aliter, quam de externa specie ac rei facie intelligendum.

§. XV.

Quae cum ita sint, mirum non est, nonnunquam quae expli- in iure nostro hoc *mandatum*, quo quis constituitur pro- catur vlt-
curator in rem suam, *cessionis* vocabulo indigitari, non rarius.
quidem in sensu proprio, germano & antiquo, sed magis
vulgari & latiori, quatenus per tale *mandatum in effe-*
ctu omne commodum actionis in procuratorem est trans-
ferendum: quod LENZIVS de *cession. nomin. & action. c.*

4. m. 7. n. 17. animaduertisse videtur. Atque hunc in modum interpretanda sunt verba *l. 24. pr. de minor.* vbi ICtus domino, cuius negotia gesserat minor, suggerit hoc remedium, vt hic *ei sic cedat auxilium restitutionis in integrum, vt procuratorem eum in rem suam faciat.* Non de vera *cessione*, quae *in iure* fit, loqui ICtum, indicat particula *sic*, quae modum ostendit, quo in negotiorum gestione maiori ex persona minoris prodesse possit restitutionis auxilium, videlicet, vt ita auxilium hoc ei permittat concedatque, vt tamquam procurator in rem suam hoc petat postuletue. Obseruauit pridem ANTON. FABER *in ration. ad D. ad cit. l.* hoc loco eam *cessionem*, quae in *nominum traslatione* vsitata erat, intelligi non posse, quod *beneficium in integrum restitutionis*, ratione aetatis indultum, per *cessionem in iure* transferri nequeat *l. 42. de administr. & peric. tut.* Rectius itaque, FABRO iudice, restitutionis beneficium *mandari* dicitur, quam *cedi*, quod indicat *l. 25. eod.* vt ne quidem *actio utilis* ex rescripto D. Pii huc adplicari possit, quum semper *ex persona minoris* hoc auxilium quaerendum sit, proprioque nomine ac iure agi nequeat: quod tamen *actio utilis* intendit. Ex his elicitur 1) nonnunquam *mandari* tantum, non vero *cedi* potuisse iuris auxilium. 2) *cessionem* etiam in *sensu proprio* aliter fieri potuisse, quam vt cessionarius procurator in rem suam constitueretur: Secus admodum incongrue particulam *sic* adiecisset ICtus, si semper per *cessionem* cessionarius procurator in rem suam fuisset factus. 3) ne vilem quidem actionem ex edicto D. Pii ad omnes actiones, quae *mandari* poterant, adplicari posse, sed tantum ad illas, quae perfecte *cedi* poterant.

§. XVI.

Eandem interpretationem admittit *l. 8. in f. mandat.* quae pro externa specie dissentientibus fauere videtur in primis. Scilicet non aliud ibi intendit ICtus, quam quod *l. 2. §. f. famil. hercisc.* magis perspicue. & proprie traditur his verbis: *vt alter alteri mandet actiones, procuratoremque eum in rem suam faciat.* Neque enim *cessionem solennem* a ICto requiri in *cit. l. 8.* docet vel ipsa *cessionis* allegatae circumscriptio, e qua manifestum est, simplex *mandatum actionis* intelligi. Quid enim *cedere actione, vt alter procurator in rem suam fiat,* aliud est, quam *actionem alteri mandare*, in eumque per obliquum omne litis commodum deriuare: quod ipsum in vera *cessionem* contingere solet? Praeterea constat inter omnes, particulam *vt in iure* nonnumquam in & ac vicissim hanc in illam fuisse transmutatam, quod in *cit. l.* contigisse probabile est, ut legendum videatur: *si mihi hac actione cedas, ET procuratorem me in rem meam facias.* Sic enim vtramque propositionem coniungit Vlpianus in *l. 3. §. 5. de in rem vers. cedat creditori actionibus, procuratoremque eum faciat.* Neque tamen has propositiones pro synonymis venditare animus est, quod supra consutauimus; quum expriment duos, sed valde affines, modos transferendi actionem in alterum.

§ XVII.

Iam vero conuenit, vt videamus quantum intersue rit, *cessaene* essent actiones, an *mandatae*. Si *mandatae*, actor plus iuris, quam alius *procurator & mandatarius* sibi vix poterat vindicare, nisi quod pecuniam exactam retineret suamque faceret. Nam 1) quemadmodum *mandatum* morte mandantis extinguitur *§. 10. I. mand.* ita etiam actiones *mandatae*, si forte ante litem contestatam

Inter cessas
& mandatas
actiones
differen-
tia I.

C

sine

sine herede decederet creditor, exspirabant *l. 1. C. de O. & A.* sin lite contestata obiret, perseverabant, quod procurator iam esset litis dominus factus *l. 1. & 2. C. de O. & A. l. 3. C. de nouat.* Quis autem sibi persuadeat, idem obtruisse, si *cessio in iure solennis* facta erat? quandoquidem haec fuit *alienationis* species, quae nihil iuris superesse permittebat penes cedentem. Id rursus haud obscure colligitur ex *ll. cit.* Utilem eo euentu, quo ante litis contestationem obiit mandans, Imperator concedit procuratori in rem suam actionem, proprio nomine exercendam: quae, ut supra ostensum est, inde nascebatur, quod *ficta* quaedam *cessio* sub tali mandato lateret, fingendumque esset, in effectu solenniter *cessam* fuisse actionem. Sicuti autem *ficta* *cessione*, actiones a cessionario *proprio nomine* mouentur; ita multo magis hoc fieri potest post *veram* *cessionem* factam, qua directae actiones transferuntur in cessionarium, Nam figmentum illud Accursianum de actionibus, creditoris ossibus inhaerentibus ac nullo modo ab eo auellendis, supra explosum ac destructum dedimus.

§. XVIII.

differentia II.

Altera differentia inter *cessas* & *mandatas* actiones haec fuit, quod *mandatae* actiones etiam post *mandatum manerent* penes *mandantem*, eo effectu, ut & mandans debitum exigere posset, & debitor ei soluere. Cuius iuris auctorem testemque cito GORDIANVM, qui *l. 3. C. de nouat. si delegatio*, inquit, *non est interposita debitoris tui*, ac praeterea actiones apud te remanserunt, quamuis creditori tuo aduersus eum solutionis causa mandaueris actionem; tamen, antequam lis contestetur, vel aliquid ex lite accipiat, vel debitori suo denuntiauerit, exigere a debitoris tuo debitam quantitatem non poteris, & eo modo tui creditoris exactionem contra eum inhibere. Tribus ergo in casibus

fibus debitor pristino creditori suo amplius soluere nequit,
 1) *facta litis contestatione*, qua procurator est dominus litis
 factus. 2) *agnitione*, h. e. si ipso facto procuratorem in rem
 suam, vt creditorem, agnuit, aliquid ei ex debito sol-
 uendo. Sic enim voluntatem suam in damnum procura-
 toris in rem suam non amplius mutare permittitur. 3) *de-
 nuntiatione*, quae olim litis suscipiendae causâ fieri consue-
 uit, PAVLVVS *libr. V. sent. tit. 5. §. 7. l. 7. C. quom. &
 quemadm. iudex. l. 5. pr. de poen. l. 20. §. ii de hered. petit.*
 Quodsi nihil horum factum, mandans non tantum debitum
 exigere potuit, sed etiam debitori interdiceret, ne solueret
 ei, cui actio erat mandata. Nemo autem, cui sanum
 synciput, haec facile dixerit de cessione in iure facta,
 quae sane plus virium habuit, quam simplex mandatum.
 SALICETVS *ad. l. 3. C. de nouat. notat, ideo solui non
 posse cedenti vel deleganti, quia nulla actio penes eum rema-
 net.* Vid. MORNACIVS *ad cit. l.* Agnuit etiam quo-
 dammodo hoc discrimen ANTON. FABER *Lib. XII. con-
 iectur. c. 6.* licet in ceteris stet a partibus Accursianorum,
 atque post solennem in iure cessionem nihilominus dire-
 ctas actiones mansisse statuat penes cedentem. Illustran-
 di argumenti causâ iuuat ipsa verba in conspectum dare:
*Sed hoc ego contendo, multum interesse, an mandatae sint
 actiones solutionis gratia; an vero cessum sit, aut, quod
 idem est, datum nomen in solutum. Hoc enim posteriore
 casu actiones utiles ex cessione competunt l. ult. C. quand.
 fific. vel priu. idque ipso iure, ita, vt speciali cessione opus
 non sit. Priore vero casu fieri nequit, vt ex mandato dire-
 ctarum utiles competant, sed directae tantum: quae quum
 sint mandatae, competunt procul dubio vi & potestate solius
 mandati, nec nouae cessioni locus relinquitur. — In eoque
 tam imperite tot tantosque viros errasse tanto magis miror,*
 C 2 quod

quod video non ignorasse illos, aliud esse mandare actionem; longe aliud, nomen cedere. Sic enim Cynus, Baldus, & alii docent post glos. ad l. i. in verb. mandatas C. de obl. & Actio. Illa igitur Imperatoris Alexandri quae & nostra sententia est, si creditor actiones dumtaxat mandauerit procuratori, siue nudo, siue in rem suam constituto, nulla tamen nominis cessione facta, non esse prohibendum creditorem, eundemque mandatorem: quo minus easdem actiones, quas mandauit, exerceat: quia, quum sint directae, non poterunt ita transferri ex causa mandati, ut non in mandantis persona perpetuo remanserint l. quis ergo 16. D. de pecul. l. 3. D. pro socio: neque vero id actum est a creditore, quum eas procuratori mandauit, ut eas amitteret, sed potius, ut earum fructum & emolumentum facilius consequeretur, procuratore nihil nisi ministerium exhibente & ex ipsius mandantis persona agente, siue solius mandantis, siue ipsius quoque mandatarii gratia mandatae actiones proponantur, id est, siue nudus procurator sit is, cui mandatae fuerunt, siue in rem suam constitutus. — At si creditor non tantum actiones mandauerit; verum etiam nomen ipsum debitoris vendiderit, aut in solutum dederit, difficilius ei permittitur, ut debitum exigat, quamuis nec dum cessionarius litem contestatus sit, nec debitori denuntiauerit, ne solueret, nec debiti partem ullam perceperit &c. Quae verba posteriora de cessione in iure facta intelligenda esse, structura & ordo orationis suadet, licet FABER subobcurius loquatur, & solius tituli, venditionis scilicet aut in solutum donationis, mentionem faciat, quo tamen nec is, cui mandata est actio, destituitur.

§. XIX.

Differentia
III. LENZIVS denique cit. l. n. 15. tertiam suppeditat
differentiam, nimirum, quod cessae actiones sint periculo

Io cessionarii; mandatae vero mandantis. Ratio differentiae eruenda est e diuersa *cessionis & mandati* natura. Namque per cessionem ipsum nomen transit in cessionarium, qui eius fit dominus, adeoque subit eius periculum; mandatum autem nomen manet penes mandantem, tamquam dominum, qui eius sustinet periculum aequae ac in *assignatione* nostris moribus usurpata; quia per simplex mandatum, nulla cessione facta, ipsum ius ac rei proprietates non transit in mandatarium. Neque haec sententia abludivit a placitis Ictorum: quod paucis ostendam. In *l. 24. §. 2. de pignor. action.* refertur species creditoris, qui pignus pluris vendidit, quam debitum erat. Quaesitum fuit, utrum, si pretium ab emtore nondum exegerit creditor, idem debitori ratione residui seu hyperochae teneatur? Respondit VLPPIANVS: *Et arbitror, non esse urgendum ad solutionem creditorem: sed aut expectare debere debitorem, aut si non expectat, mandandas ei actiones aduersus emtorem, PERICULO TAMEN VENDITORIS, seu creditoris, qui debitorem procuratorem fecerat in rem suam.* Id commodi igitur ex mandatis actionibus habuit procurator in rem suam, ut periculum nominum haud sustineret. E contrario post solennem cessionem factam actiones fuerant periculo cessionarii. Quod indicat GAIVS in *l. 17. in f. de hered. petit.* ubi bonae fidei possessor hereditatis sine cautione soluit legata, quae postea, quum a vero herede evinceretur hereditas, a legatariis, ob eorum inopiam, repetere nequit. Huic Ictus permittit, *ut ipse quidem ex retentione rerum hereditariarum sibi satisfaciat; CEDAT autem ACTIONIBVS PETITORI, UT SVO PERICULO EAS EXERCEAT.* Cessione hic opus fuit, quum b. f. possessor de damno teneretur, si legatarii interea solvendo non essent. Ad eundem modum deciditur in *l.*

30 in f. eod. vbi quaeritur, quid b. f. possessor circa nomina hereditaria praestare debeat? Responder ICtus, haec tantum modo eum praestare debere, id est, vel sortem, & vsuras eius, si & eas percepit, vel nomina cum eorum CESSIONE in id facienda, quod ex his adhuc deberetur, PERICULO SCILICET PETITORIS. Strictim desiderat ICtus cessionem, vt periculum in cessionarium transferri posset, quod SCtum ibi adductum intendebat. Tantumdem innuere videtur in l. 4. de hered. vel action vend. VLPPIANVS. Quamuis enim cessionis nullam ibi mentionem faciat, pro substrata tamen materia vel haec subintelligi debet, vel, quia nominis distracti fit mentio, ex natura venditionis statuendum est periculum nominis distracti ad emtorem pertinere, quod perfecta venditione re nondum tradita, statim transit in emtorem §. 3. l. de emt. vend. Facit huc etiam l. 31. pr. de action. emt. vend. Si ea res quam ex emto praestare debebam, vi tibi adempta fuerit, quamuis eam custodire debuerim; tamen propius est, vt nihil amplius, quam actiones persequenda eius, praestari a me emtori oporteat: quia custodia aduersum vim parum proficit. Actiones autem eas non solum arbitrio, sed etiam periculo tuo tibi praestare debeo, vt omne luctum ac dispendium te sequatur. Concinit rursum, & quidem hic multo dilucidius ANTON. FABER Lib. XII. coniectur. c. 7. Illa sane distinctio perpetuo necessaria est, quam nostri non obseruarunt: an cessio nominis facta sit: an vero mandatae duntaxat actiones? Cessi nominis periculum omni casu ad cessionarium pertinet, dummodo cedentis nec dolus nec culpa vlla interueniat: ex §. soror l. pupilli 96. D. de solut. qui locus de inope debitore generaliter loquitur, non adhibita ea distinctio, an inopia illa post cessionem superuenerit, nec ne: nec illa rursus, an simpliciter cessum sit nomen, an aestimatum. - Hoc autem casu licet in rem cessionarii (mandatarii)

tarii) mandatae actiones proponantur, periculo tamen cedentis (mandantis) esse debent, siue nihil omnino, siue minus exigatur: dummodo procuratoris in rem suam constituti culpa nulla arguatur. id est, dum non fuerit ille negligens in exigendo debito, postquam litem contestatus est, aut debitori denuntiavit, ne solueret. Al. oqui qua fronte, obsecro, potest is, qui mandavit actionem, imputare mandatario, cur mandatam non exercuerit, quam nec ipse egerit, qui proprio iure agere poterat, si debitorem exigere voluisset? — In eo sane Castrensi assentior, quod ille fatetur, cessi nominis periculum ad cessionarium pertinere, non solum si insolutum facta sit cessio, sed etiam si simpliciter & reliqua.

§. XX.

Itaque modo in iure cedebant actiones; modo eas Remedium remoto circuitu simpliciter mandabant, procuratoremque D. Pii in rem suam faciebant eum, cui vendita vel alio titulo acquisita erat actio. Duravit haec consuetudo vsque ad tempora D. PII, qui cum in aliis capitibus nimium antiqui iuris civilis rigorem multa humanitate temperavit, tum in hac doctrina non sine ratione nonnulla innouanda ac emendanda censuit. Mandatae actiones lubricae erant & accipites. Mandatum expirat cum morte mandantis, lite nondum contestata. Directae actiones manebant penes mandantem, qui mandatum frustrare & debitum ipse exigere, imo debitori legem dicere poterat, ne solueret mandatario seu procuratori in rem suam. Pinguis quidem ius contulit cessio in iure, scilicet ipsas directas actiones, ut nihil iuris maneret penes cedentem. Sed quis non cessionum ambages & formulas & solennia perhorresceret? Quis eligeret eam viam, in qua tam facilis lapsus? Nam in antiquis istis formulis omnia ad unguem sic erant observanda, ut si vel uno vocabulo errarent vel laberentur, actus

actus esset nullus. Faciliori itaque & magis obvio iuris remedio nominum & actionum emtoribus consulendum esse censuit D. PIVS; quod paucis explicandum est.

§. XXI.

quo actio
vtilis, pro-
prio nomi-
ne exercen-
da, conce-
ditur ex fi-
cta cessione.

Videlicet, quod supra iam innuimus, *factam* in scenam produxit *cessionem*, eamque eiusdem cum *vera cessione* roboris esse voluit, ita videlicet, ut ex *facta cessione*, non minus ac in *vera*, proprio nomine agi posset, aequitate id suadente ac urgente. Vnde *viles* sunt dictae *actiones*, quae *sine cessione*, immo etiam *sine mandato*, ab eo, qui *iusto titulo* nomina acquisiverat, institui contra debitorem cessum possunt. Quid enim *aequitati naturali convenientius*, quam *voluntatem domini, volentis ius suum in alterum transferre, ratam haberi?* §. 40. I. de rer. diuis. Qui legat, donat, vendit, aliove *iusto titulo* nomen in me transfert, id agit, ut nomen posthac in meo iure sit atque arbitrio, ut ego possim nomen id proprio nomine exigere, & contra morosum debitorem agere. Hoc qui intendit, nihil sibi iuris in nomen illud reseruare potest, & si reseruat, pugnantia intendit; quod a sani hominis sensu alienum est. Neque de *iure naturae* & ex rectae rationis dictamine praeter *titulum* ad ius hoc transferendum aliud quidpiam requiritur, cum in sola voluntate alienantis contrahentes subsistere queant. Neque etiam ex *iure naturali* demonstrari potest, *traditione* opus esse ad transferendum dominium. Nam quod iura civilia *traditionem* in rebus corporalibus & *cessionem* in actionibus transferendis desiderant, id *iuris positivi* est. Hinc D. PIVS, quum in hac doctrina solum ius naturae & rectam rationem sequi voluit, actiones viles ex voluntate alienantis recte concessit.

§. XXII.

§. XXII.

Iuuat hanc doctrinam ex ipsis iurium fontibus deriuari e-
uare atque illustrare. Principio VLPIANVS in *l. 2. §. 12. de tut. & rat. distrab.* egregium huius rei perhibet testi-
monium. Ait enim: *si forte quis ex facto alterius tutoris*
condemnatus praestiterit, vel ex communi gestu, nec ei man-
datae sint actiones; constitutum est a D. PIO & ab Impe-
ratore Nostro & D. patre eius, vtilem actionem tutori ad-
uersus curatorem dandam. Quibus verbis non solum au-
ctores emendatae huius doctrinae indicantur; sed etiam
vtilis actionis natura perspicue traditur. Si *mandata* erat
actio, *vtilis* non dabatur, quippe *superflua*: multo magis,
si solenniter *cessa*, cuius quidem hic diserta mentio non
fit, quod propterea factum videtur, quia rarius *cessio*;
mandatum vero frequentius, quippe quod faciliore opera
solo consensu iniri posset. Idem ICTUS eundem Impera-
torem eiusdem emendationis auctorem laudat in *l. 16. de*
pactis: *Si cum emtore hereditatis pactum sit factum, & ven-*
ditor hereditatis petat; doli exceptio nocet. Olim non no-
cuit, quum mandanda esset actio. Postea omnino nocuit,
quum *ficta cessio*, a PIO producta, eiusdem virtutis esset
ac vera *cessio*. Inde haec subiungit VLPIANVS: *nam*
EX QVO rescriptum, vtilis actiones emtori hereditatis dan-
das, merito aduersus venditorem hereditatis exceptione doli
debitor hereditarius uti potest.

§. XXIII.

Hanc nouam iuris regulam cum Iureconfulti, tum & exemplis
Imperatores ex eo aetio in decisionibus suis vt plurimum confirma-
sequuntur, licet negari nequeat, eosdem interdum respec-
tuisse etiam ad iuris antiqui & rigidioris formulam, ad
eamque nonnullas decisiones efformasse. In *l. 18. C. de le-*
gat. Imperatores decidunt controuersiam, rationemque
D
deci.

decidendi faciunt istam regulam: *Ex legato nominis, actionibus ab his qui successerunt non mandatis, directas quidem actiones* (utpote quae sine cessione solenni transferri non poterant) *legatarius habere non potest: UTILIBVS autem SVO NOMINE experietur, ut haberi debeat, ac si cessione facta fuisset. In l. 7. C. de hered. vel action. vend. eadem occurrit sententia: Ordinarium visum est; post nominis venditionem utiles emtori, vel ipsi creditori postulanti dandas actiones. Duo remedia, vel mandatis vel utilibus actionibus vendi, proponuntur ab Imperatoribus in l. 8. C. eod. Ex nominis emtione dominium rerum obligatarum ad emtorem non transit, sed (1) vel in rem suam procuratore facto, (2) vel utilis, secundum ea, quae pridem constituta sunt, exemplo creditoris, persecutio tribuitur. Interdum enim ut credere par est, consultius iudicabatur, mandatis actionibus uti, ut periculum actionum maneret, penes mandantem. Eadem remedia commendantur in l. 2. C. de contr. iud. tutel. Si non ex propria culpa solus pupillae condemnatus es, sed absens & indefensus acquiescisti, quum ex causa iudicati satisfacere coeperis; actiones aduersus contutores tuos MANDARI tibi a pupilla desiderabis vel UTILI actione uteris. Clara sunt denique eadem remedia in l. f. C. qu. fiscus vel priv. In solutum nomine dato, non aliter nisi MANDATIS actionibus EX PERSONA SUI DEBITORIS aduersus eius debitorem creditor experiri potest: SVO autem NOMINE UTILI actione recte utetur.*

§. XXIV.

Denique si *mandata* erat actio, iure veteri nondum perfecte propria habebatur, nisi post litem contestatam. Utilis actio hunc quoque rigorem temperauit, & quod iuri antiquo defuit, suppleuit. Id vero duo legum loca celebratissima euincunt demonstrantque, quorum alter habe-

Utilis actio-
nis nouum
commo-
dum si for-
te extin-

habetur in *l. 1. C. de O. & A. data certae pecuniae quantitate* etum est
ei, cuius meministi, in vicem debiti actionem tibi aduersus mandatam.
debitorem, pro quo soluisti, dicis esse mandatam, & ante-
quam eo nomine litem contestareris, sine herede creditorem
fati munus implese proponis. Quae si ita sunt, utilis actio
tibi competit. Sic ergo in mandatis actionibus, extincto
mandato, recurrebatur ad utilem, quae ex aequitate pro-
prio nomine institui poterat. Alter locus est in l. 2. C.
eod. Nominibus in dotem dotis, quamuis nec delegatio pra-
ecesserit, nec litis contestatio subsequuta sit; utilem tamen ma-
rito actionem, ad similitudinem eius, qui nomen emerit, da-
ri oportere, saepe rescriptum est.

§. XXV.

Quae quum ita sint, tandem ex hoc humanioris iuris
 prudentiae principio concludo, iure nouo, sic de titulo
 ad dominium transferendum habili & de intentione actio
 nem in alterum transferendi constat, eum, in quem trans
 feruntur actiones, etiamsi nulla cessio, nullumue manda
 tum praecesserit, *proprio nomine* experiri posse.

Concludi-
 tur, hodie,
 ubi iustus
 titulus &
 voluntas a-
 lienandi ad-
 est, neque
 cessione, ne-
 que manda-
 to opus
 esse, sed
 proprio no-
 mine agi
 posse

T A N T V M.

D 2

VIRI

VIRI

ILLVSTRIS ET MAGNIFICI,

IVSTI HENNINGII BOEHMERI, I C.

POTENTISS. PRVVSOR. REGI A CONSILIIIS INTIMIS,

IVRIVM IN FRIDERICIANA ANTECESSORIS,

ET H. C. ACADEMIAE PRORECTORIS,

FILIO NATV MAXIMO,

OMNI ERVDITIONIS LAVDE FLORENTISSIMO,

IO. SAMVELI FRIDERICO BOEHMERO,

S. P. D.

IO. DANIEL GRVBER.

Contigit TIBI, doctissime suavissimeque BOEHMERE, in paucis, ut non solum ad imbibenda humaniorum literarum studia, sed etiam ad severioris sapientiae disciplinam, atque ad arduam illam iusti & aequi scientiam paene a pueris traducereris. Nam principio, singulari propitii Numinis munere, natus es atque educatus in ea urbe, ad quam, veluti ad mercatum bonarum artium, omnis aetatis ingenia undiquaque confluunt: partim ut in literis & pietate, optimorum magistrorum ope, adolescant; partim ut alibi hausta rudimenta in Fridericiana ex institutione celeberrimorum doctorum provehant in maius, perducantque ad maturitatem. Deinde iis PARENTIBVS, natus es, qui, quum in puero emicantes ingenii igniculos alendos censerent, TE primum le-

tissimis

Diffinis morum atque artium in Regio Lyceo suburbano magistris
perpolendum darent, ac deinceps iam probe subactum & excul-
tum in lucem academicam traducerent, ubi breui tempore ita pro-
fecisti, ut in ea aetate, qua alii amplissimum eruditionis huma-
nae campum vix dum e longinquo prospiciunt, TV eum non in-
gressus solum, sed magnam iam partem emensus esse videaris. In-
primis autem difficile illud & spinosum per subtiles iuris Romani
ambages iter, ILLUSTRIS atque OPTIMO PARENTE Duce,
tam mature suscepisti atque absolvisti, ut nihil tam fit in hac di-
sciplina reconditum, nihil tam arduum, nihil tam abstrusum,
quod non excellentis ingenii TVI pertentaverit acies. Merito
igitur & beatum tanto PATRE filium, & dignum tali filio PA-
RENTEM quum omnes praedicerent, habeo & ego, quod mihi gra-
tuler. Placuit enim ILLUSTRIBVS PARENTIBVS TVIS,
ut, quemadmodum ego olim PATRIS TVI, ita TV vicissim meae
disciplinae feres alumnus, primumque eruditionis specimen, me-
potissimum ductore, ederes in publicum. Quod sane ita compara-
tum est, ut, qui ad TE audiendum confluent, comperturi sint,
spem eam, quam de profectibus TVIS omnes conceperunt, TE
multis parafangis antecedere. Quod superest, diuinum Numen
submissè veneror, ut TE, BOEHMERE dulcissime, ad summa
quaeuis natum & domestico exemplo stimulatam, perpetuo sospi-
tem seruet ac incolumen, TVISQUE laboribus ita adspiret, ut,
dum per PATERNA vestigia ad veram iurisprudentiae laudem
grassaris, digna TVIS meritis praemia feras. Vale. Halae
Magdeburgicae a. d. XIII. April. CIOIÖCCXXIII.

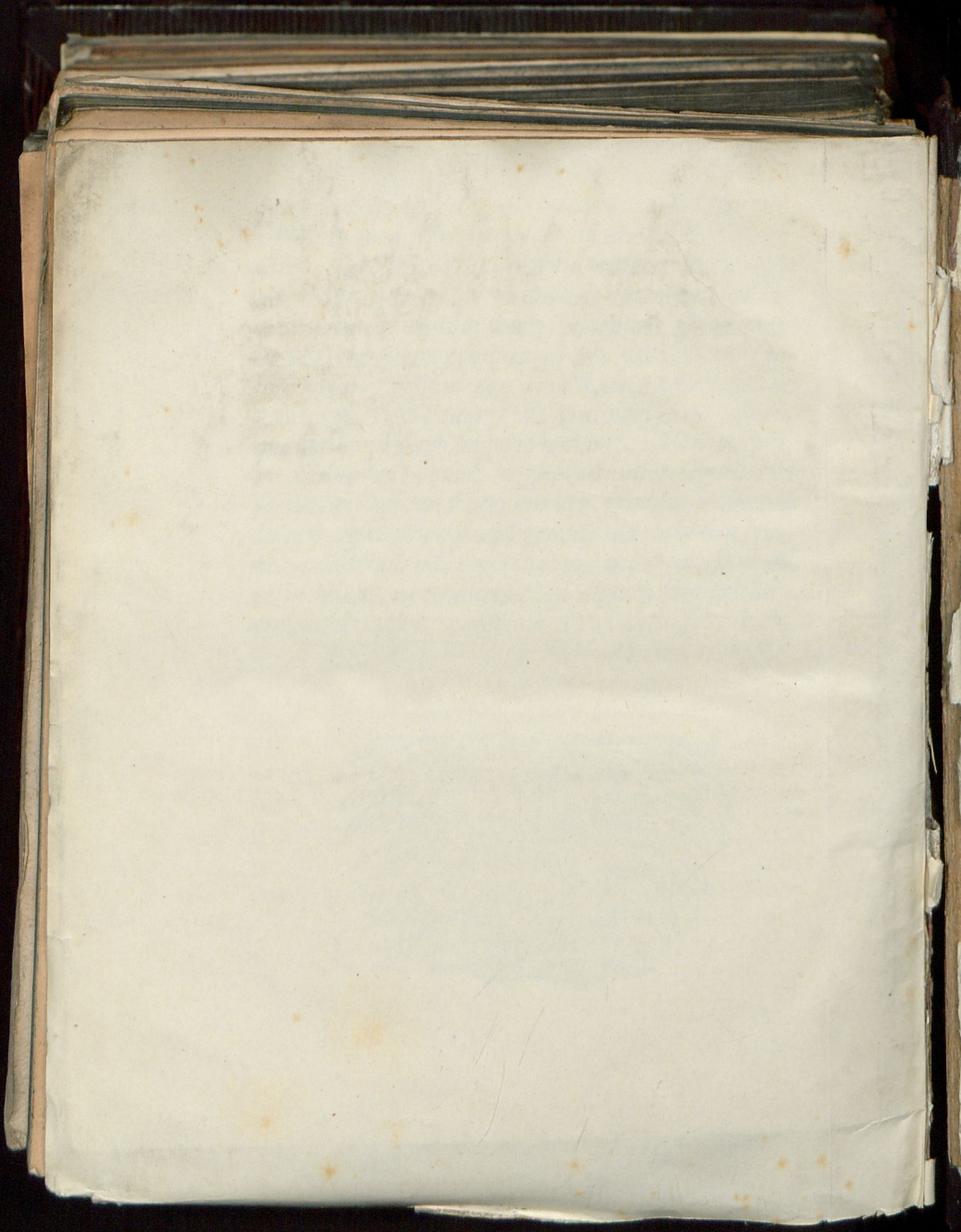
174

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to its orientation and fading.

174

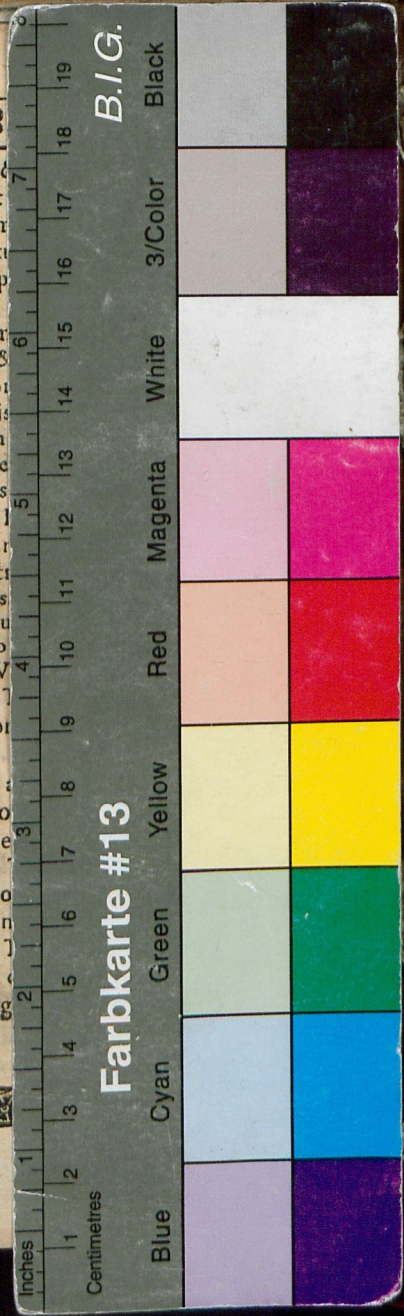
ULB Halle

3

004 070 127

LXXX.
1723 56

DISSERTATIO IVRIDICA
DE
ACTIONIBVS MANDATIS

QVAM
INCLVTI IVRECONSVLTORVM ORDINIS INCLVTI
IN FRIDERICIANA
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTVNT

174

PRAESES
IO. DANIEL GRVBER
PHIL. ET J. V. D.

ET
RESPONDENS
IO. SAMVEL FRIDERICVS BOEHMER
HALENSIS, IVRIS STUDIOS.

A. D. XVI. APRIL. clō 1ō CCXXIII.

H. L. Q. C.

HALAE MAGDEBVRGICAE
AERE IOAN. GRVNERI, ACAD. TYPOGR.